

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE AS A MANAGEMENT OBJECT

Наукові обґрунтування поняття «підприємство» в різних галузях знань перетинаються з наукою про економічну безпеку. Тому перш ніж розглядати економічну безпеку підприємства як об'єкт управління, ми маємо зосередитись на різнобічному розгляді власне її предметного поля, тобто підприємства. Дослідження самого підприємства, його істотних характеристик, складових частин, внутрішніх і зовнішніх зв'язків у контексті дослідження питань управління його економічною безпекою стає особливо актуальним. Руйнування старої системи функціонування, створення нових основ і відкриття нових можливостей діяльності, необхідність перегляду позицій щодо підприємства в умовах глобалізації, а також безліч інших чинників потребують вивчення свого теоретичного підґрунтя.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, управління, суб'єкт господарювання, промислове підприємство.

Научные обоснования понятия «предприятие» в различных областях знаний пересекаются с наукой об экономической безопасности. Поэтому прежде чем рассматривать экономическую безопасность предприятия как объект управления, мы должны сосредоточиться на разностороннем рассмотрении собственно ее предметного поля, то есть предприятия. Исследование самого предприятия, его существенных характеристик, составных частей, внутренних и внешних связей в контексте исследова-

ния вопросов управления его экономической безопасностью становится особенно актуальным. Разрушение старой системы функционирования, создание новых основ и открытие новых возможностей деятельности, необходимость пересмотра позиций касательно предприятия в условиях глобализации, а также множество других факторов требуют изучения своего теоретического основания.

Ключевые слова: экономическая безопасность, предприятие, управление, субъект хозяйствования, промышленное предприятие.

The scientific substantiation of the concept of "enterprise" in various fields of knowledge intersects with the science of economic security. Therefore, before considering the economic security of an enterprise as an object of management, we must focus on the versatile consideration of its own subject field, that is, enterprises. The research of the enterprise itself, its essential characteristics, and components, internal and external connections in the context of studying the issues of management of its economic security becomes especially relevant. The destruction of the old system of functioning, the creation of new foundations and the opening of new opportunities for action, the need to revise the views on the company in a globalizing environment and many other factors require the study of the theoretical basis.

Key words: economic security, enterprise, management, business entity, industrial enterprise.

УДК 65:658.658.11

Аванесова Н.Е.

к. е. н., доцент,
професор кафедри фінансів та кредиту
Харківський національний університет
будівництва та архітектури

Чупрін Є.С.

студент
Харківський національний університет
будівництва та архітектури

Постановка проблеми. Різнобічність поглядів на об'єкт управління, яким нині є підприємство, є обов'язковою передумовою виявлення безпекогенних чинників управління таким об'єктом або, навпаки, передумовою виявлення загроз його економічній безпеці. Крім того, будь-яке підприємство є досить складною соціально-економічною системою, досягнення певного стану економічної безпеки якого істотно залежить від можливостей узгодження тих чи інших інтересів, носіями яких є представники як зовнішнього, так і внутрішнього середовища підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз наукової періодики дав змогу виявити, що проблемами економічної безпеки підприємств займаються такі науковці, як, зокрема, О.В. Ареф'єва, М.А. Бендикова, Н.В. Білошкурська, О.А. Грунін, Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський. У сучасній науковій літературі багато дослідників розглядають та аналізують діяльність підприємств тільки за основними показниками та роблять висновки щодо їх ефективності діяльності, але поки що мало науковців розглядають ефективність діяльності підприємств з точки зору їх економічної безпеки.

Постановка завдання. Положення про те, що підприємство є складною соціально-економічною безпекою, з одного боку, доповнює необхідність

з'ясування розуміння підприємства як об'єкта управління, а з іншого боку, торкається питання вибору теоретичного підґрунтя управління економічною безпекою підприємства, тобто зосередження на тій чи іншій економічній теорії щодо такого управління.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Вивчення сутності та розгляд дефініцій економічної безпеки дають змогу зробити припущення щодо наявності певної специфіки економічної безпеки підприємства з позиції розгляду її як об'єкта управління.

Є декілька причин, які, власне, стосуються не стільки загального розуміння економічної безпеки підприємства, скільки її саме як об'єкта управління, які уможливають припущення щодо наявності такої специфіки. Зокрема, до таких причин належить потреба у з'ясуванні розуміння підприємства, по-перше, як об'єкта управління, а по-друге, як об'єкта, який, тяжіючи до досягнення визначеного рівня економічної безпеки, потребує вибору методологічного підґрунтя та спеціального інструментарію управління такою безпекою.

Слід зазначити, що наявність потужного потенціалу знань з менеджменту може створити ілюзію прозорості першої причини, тобто розуміння підприємства як об'єкта управління.

Концептуалізація управління економічною безпекою підприємництва «підприємство як об'єкт менеджменту» є не просто поширеною, але й обов'язковою темою багатьох навчальних посібників та підручників з менеджменту [14]. Проте специфікація виконуваного дослідження потребує більш глибокого вивчення особливостей підприємства як об'єкта управління, які можуть виникати на перетині різних галузей знань про підприємство.

Тому проведенню дослідження економічної безпеки як об'єкта управління мають передувати деякі пояснення.

Економічна безпека не є абстрактним поняттям. На кожному щаблі вертикалі економічної безпеки (від найвищого до найнижчого) таке поняття має певне предметне поле, а саме міждержавні відносини, державу, регіон, підприємство чи життєдіяльність людини. Кожне предметне поле має свої особливості та специфіку щодо ідентифікації своєї економічної безпеки [10].

Безперечно, значущість дослідження особливостей кожного такого предметного поля в рамках проведення спеціальних досліджень щодо їх економічної безпеки не викликає сумнівів. Проте підприємство було і залишається основною структурною ланкою економіки будь-якого типу, як адміністративно-командного, так і ринкового [7].

Підприємство є самостійним суб'єктом господарювання і права. Більше того, серед суб'єктів господарського права провідне місце належить саме такому суб'єкту, як підприємство. Це обумовлене особливими економічними і соціальними функціями підприємства в економічній системі, а саме функціями товаровиробника, який задовольняє суспільні потреби в продукції, роботах і послугах. Закон України «Про підприємства в Україні», з одного боку, визначає компетенцію підприємства (має права та обов'язки) як господарюючого суб'єкта, а з іншого боку, відзначає, що підприємство є юридичною особою, яка не має у своєму складі інших юридичних осіб [10, с. 1].

Найчастіше підприємства й установи ідентифікують як організації, що виконують економічні, соціально-культурні, адміністративно-політичні та інші функції з метою задоволення матеріальних, духовних та інших потреб громадян, суспільства та держави. Вони відрізняються один від одного за змістом, результатом і метою основної діяльності.

Підприємство як соціально-економічний і правовий інститут має певну сукупність економічних, організаційних та юридичних ознак, за якими кваліфікується як господарюючий суб'єкт і як суб'єкт права.

Підприємство є самостійним господарюючим суб'єктом. Самостійність в ухваленні господарських рішень є однією з основних і необхідних умов діяльності підприємства як товаровиробника.

Юридичний аспект такого визначення полягає в тому, що підприємство під час здійснення своєї господарської діяльності «має право за власною ініціативою ухвалювати будь-які рішення, які не суперечать законодавству України» [10, с. 27]. Врешті-решт, підприємство – це статутний господарюючий суб'єкт. Статут підприємства як локальний акт господарського законодавства нормативно визначає цілі та предмет діяльності окремого підприємства, відхилятися від яких без зміни статуту підприємства заборонено. Статут також визначає межі спеціальної правоздатності підприємства як юридичної особи. Це один з найважливіших правових актів підприємства, тому ст. 9 Закону України «Про підприємства в Україні» спеціально визначає обов'язкові та альтернативні пункти, які включаються до статуту підприємства.

Підприємство має необхідне для господарюючого суб'єкта майно, а саме основні й оборотні засоби, інші цінності, якими воно володіє, користується і розпоряджається на певному правовому титулі (на правах власності, повного господарського ведення або оперативного управління). Це майно юридично відмежоване, як правило, від майна власника підприємства і закріплене за підприємством як суб'єктом права.

У законодавстві невеликої кількості країн підприємство визнається суб'єктом цивільного та торгового права (наприклад, підприємство виступає в обороті як самостійний суб'єкт у Панамі, Коста-Ріці та деяких інших державах Латинської Америки). Значно вплинув на право країн Африки (Ангола, Мозамбик, Гвінея-бісау тощо), що звільнилися, Торговий кодекс Португалії, в якому підприємство визнається господарюючим суб'єктом.

Законодавство зарубіжних країн по-різному встановлює перелік видів майна, які включаються в поняття «підприємство». Італійське законодавство охоплює все майно підприємства; французьке і бельгійське законодавство допускає встановлення іпотеки на торговий фонд, тобто певну частину майна підприємства, згідно з Концептуалізацією управління економічною безпекою підприємства що включає лише активи, за винятком нерухомості і прав вимог до третіх осіб. Німецьке і швейцарське законодавство [12] передбачає під час придбання підприємства також придбання усіх його активів і пасивів, тобто як прав вимог, так і боргів. У США підприємством (establishment) вважається розташована в одному місці фізично відособлена установа, в якій здійснюється деяка підприємницька діяльність, надаються послуги чи виконуються виробничі операції [10].

Таким чином, з точки зору права загалом та вітчизняного законодавства зокрема підприємство – це самостійна господарська організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку для здійснення господарської діяль-

ності з метою задоволення суспільних потреб у товарі (продукції, роботах, послугах) та отримання прибутку, яка діє на підставі статуту, користується правами і виконує обов'язки щодо своєї діяльності, є юридичною особою, має самостійний баланс, поточний та інші рахунки в банках.

Економічна сутність підприємства загалом полягає в тому, що його діяльність має на меті одержання прибутку, а її об'єктивними умовами є безперервний постійно повторюваний процес відтворення [5, с. 19–35].

З огляду на те, що кількість промислових підприємств в Україні становить більшість, слід окремо розглянути розуміння таких підприємств.

Так, досить специфічно з економічної точки зору розглядає промислове підприємство А.І. Чужмаров [1; 2; 9]. Акцентуючи увагу на тому, що промислове підприємство є складним інженерно-технічним комплексом, який може, згідно з Концептуалізацією управління економічною безпекою підприємництва, виступати об'єктом злочинних намірів та дій, він вважає, що у сучасних умовах, що склалися, тероризму, домагань кримінальних структур, недобросовісних конкурентів, рейдерів промислові підприємства так само є власниками технічної і комерційної інформації, інтелектуальної власності, торгової марки, несанкціоноване використання яких несе загрози фінансовому становищу конкретного промислового підприємства, що не забариться позначитися на тій чи іншій складовій економічної безпеки промисловості регіону.

Таке зауваження є вкрай важливим, особливо якщо йдеться про промислове підприємство чи сукупність таких підприємств, розташованих на території промислово розвинутих регіонів країни.

Як об'єкт управління, який в умовах ринкових відносин і конкуренції є складною багаторівневою ієрархічною системою, підприємство слід розглядати одночасно з кількох позицій.

Тому невизначеність, що виникає на цій основі, значною мірою обмежує економічну свободу підприємств, тим самим негативно впливаючи на їх економічну безпеку.

З точки зору концепції PDM (Product Data Management), тобто системи управління виробничою інформацією як однієї з концепцій менеджменту, підприємство – це сукупність виробничих підрозділів, що пов'язані загальними інтересами з виготовлення виробу чи групи виробів. До складу підприємства як системи виробничої інформації, відповідно до цієї концепції, може бути включено мережу підрядників чи постачальників, залучених до процесу створення або загальної підтримки виробу [1; 3; 4].

Рушійною силою створення, функціонування та розвитку підприємства є діяльність, що завжди пов'язана з інтересами, міра узгодження яких і формує його економічну свободу, досягаючи

того чи іншого рівня економічної безпеки. Словники тлумачать діяльність (англ. “activity work”) як працю, дії людей у будь-якій галузі, застосування праці до будь-чого; функціонування, діяння органів живого організму, організації, установи, машини тощо; виявлення сили, енергії будь-чого [4; 7; 8; 9].

У найбільш широкому розумінні стосовно підприємств застосовується поняття «господарська діяльність», під якою розуміється будь-яка діяльність, зокрема підприємницька, пов'язана з виробництвом та обміном матеріальних і нематеріальних благ, що виступають у формі товару.

У Господарському кодексі України під господарською діяльністю розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність [7].

Діяльність підприємства підлягає урізноманітненню за видами. Вид діяльності має місце тоді, коли об'єднуються ресурси (устаткування, робоча сила, технологічні засоби, сировина та матеріали) для створення виробництва конкретної продукції та надання послуг.

Таким чином, вид діяльності характеризується використанням ресурсів, виробничим процесом, випуском продукції та наданням послуг. Особливе місце серед видів діяльності посідає економічна. Національний класифікатор видів економічної діяльності тлумачить економічну діяльність як процес поєднання дій, які приводять до отримання відповідного набору продукції чи послуг [5]. Національний класифікатор також установлює правила, згідно з якими у суб'єктів господарювання можна розрізнити основний, другорядні та допоміжні види господарської діяльності.

Стосовно цілей дослідження, проведеного Ш.Х. Гафаровим [6], виділені такі укрупнені напрями діяльності, іманентні промисловим підприємствам, як постачальницька, виробнича, маркетингово-збутова. Безумовно, ця укрупнена класифікація напрямів діяльності промислових підприємств носить умовний характер, оскільки підприємство має забезпечуватися робочою силою, реалізовувати інвестиційну діяльність, опановувати інновації тощо.

Однак, попри укрупненість розглянутої класифікації, її водночас слід визнати деталізованою.

В рамках дослідження економічної безпеки як об'єкта управління достатньо скористатись поділом діяльності на основну, тобто таку, яку традиційно класифікують як операційну (виробничу), та управлінську.

Такий поділ є достатнім, якщо вивчати економічну безпеку як ступінь економічної свободи. І в операційній, і в управлінській діяльності присутня можливість вибору, а це є підґрунтям для ідентифікації ознак економічної свободи.

Зупинимось поки що лише на елементах економічної свободи операційної діяльності підприємств. Здійснення такої діяльності передбачає, що господарчі процеси мають бути перманентними для підприємства. Отже, економічна свобода операційної діяльності спирається на такі можливості вибору напрямів діяльності підприємства, які найбільше відповідають внутрішнім та зовнішнім закономірностям його розвитку.

І тут може виникати суттєвий конфлікт, етимологія якого ґрунтується, з одного боку, на суперечності закономірностей розвитку підприємства та його економічної безпеки, а з іншого боку, на штучній обмеженості вибору напрямів діяльності підприємства. Діяльність як найважливіша сутнісна ознака підприємства є однією з головних причин існування поглядів на підприємство як на динамічну систему, властивостями якої є надійність, гнучкість, результативність, тривалість та керованість.

Економічна безпека підприємства як об'єкт управління успадкувала майже всі властивості динамічної системи. Внаслідок високого ступеня вразливості виняток становить така властивість, як тривалість. Власне, практична відсутність такої властивості, будучи самою по собі загрозою, утворює цілу низку особливостей, притаманних економічній безпеці підприємства як об'єкта керованості (наприклад, здатність впливати на результативність управління економічною безпекою).

Діяльність як найважливіша сутнісна ознака підприємства є однією з головних причин існування поглядів на підприємство як на динамічну систему, властивостями якої є надійність, гнучкість, результативність, тривалість та керованість. Економічна безпека підприємства як об'єкт управління успад-

кувала майже всі властивості динамічної системи. Внаслідок високого ступеня вразливості виняток становить така властивість, як тривалість (рис. 1).

Будучи динамічною системою, яка трансформується з одного якісного стану в інший, підприємство не втрачає якості цілісної системи завдяки таким властивостям, як надійність, гнучкість, керованість та результативність.

Розглядаючи економічну безпеку підприємства як об'єкт управління, слід кожну із зазначених властивостей прокоментувати таким чином:

– надійність (здатність забезпечувати певний рівень економічної безпеки підприємства шляхом використання запасу міцності щодо протистояння руйнівному впливу загроз);

– гнучкість (здатність забезпечувати певний рівень економічної безпеки підприємства шляхом використання різних способів узгодження інтересів);

– результативність (здатність досягати поставлених цілей щодо управління економічною безпекою підприємства).

Остання властивість економічної безпеки підприємства як об'єкта управління – керованість – описує здатність системи до регулювання та певною мірою до саморегулювання.

Проте саморегуляція економічної безпеки підприємства є вкрай обмеженою, тоді як і регуляція може здійснюватися лише до певних меж. Частково обмеженість керованості впливає з усиченого набору її властивостей, зумовленого відсутністю такої властивості, як тривалість, частково щільним перетином властивостей економічної безпеки підприємства як об'єкта управління.

Такі властивості, як надійність і гнучкість, можуть конфліктувати, суперечачи одна одній, негативно

впливаючи на результативність та знижуючи керованість економічної безпеки підприємства. Отже, однією з головних особливостей економічної безпеки підприємства як об'єкта управління є часткова керованість.

Головні причини, що зумовлюють специфічність економічної безпеки підприємства як об'єкта управління слід шукати, по-перше, у сутнісних ознаках запропонованого розуміння економічної безпеки підприємства як ступеня економічної свободи, по-друге, у концептуальній плутанині пояснення феномена підприємства, а по-третє, у проявах деяких чинників екзогенного походження.

Економічна безпека підприємств залежить від компонентів прав власності, якими вони

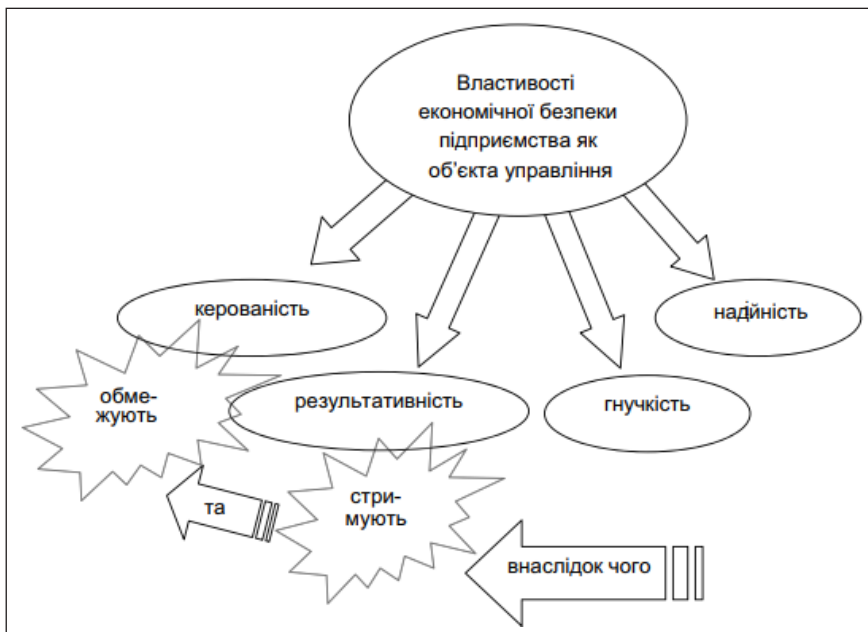

Рис. 1. Властивості економічної безпеки підприємства як об'єкта управління [5]

змогли себе забезпечити. Формування ж набору таких компонентів не є нескінченним, через що економічна свобода зазнає перших обмежень, пов'язаних із можливостями вибору, тим самим загрожуючи економічній безпеці підприємства.

Економічна свобода управління включає свободу економічної діяльності, що є перш за все творчою і доцільною активністю суб'єкта, заснованою на порівнянні результату з проведеними витратами з метою отримання певної вигоди.

У процесі реалізації власних цілей неминучим є зіткнення економічних інтересів, унаслідок чого кожне підприємство прагне нейтралізувати зусилля конкурентів і забезпечити сприятливі умови досягнення своїх цілей. Тому свобода конкуренції є одним з видів економічної свободи підприємств, оскільки конкуренція – це їх природний стан і умова розвитку. Безумовно, конкуренція обмежує економічну свободу підприємств-учасників (відбувається зменшення можливостей вибору).

Проте, володіючи певною економічною свободою і спираючись на таку властивість динамічної системи, як гнучкість, підприємство не тільки пристосовується до конкурентного середовища, яке постійно змінюється, але й саме генерує умови конкуренції, розширюючи тим самим можливості вибору. Як наслідок підприємство скорочує можливості вибору для конкурентів, водночас зміцнюючи рівень власної економічної безпеки.

Отже, обмеження економічної свободи виникає тоді, коли можливості вибору підприємства по напрямках його діяльності обмежені, внаслідок чого вони вимушені реагувати на різні загрози, що виникають як усередині підприємств, так і в зовнішньому економічному середовищі.

Проблематичність економічної безпеки як об'єкт управління, як уже пояснювалося, зумовлюється концептуальною плутаниною у поясненні

феномена підприємства. Існують кілька основних концепцій, які описують причини виникнення підприємства, його діяльність, ліквідацію. Серед них слід назвати такі: канонічна модель виробництва, еволюційна концепція, підприємницька, контрактна, інституціональна, стратегічна, технологічна. Відзначимо лише, що, по-перше, кожна з них в основу ставить різні аспекти діяльності підприємства, по-друге, ці теоретичні «образи» у реальній дійсності мирно співіснують і виявляють себе на будь-якому підприємстві незалежно від його форми власності, галузевої приналежності, розмірів, організаційно-правової форми, ринкової орієнтації та інших класифікаційних ознак.

Графічну інтерпретацію використання такого групування концепцій у площині управління економічною безпекою підприємства подано на рис. 2.

Отже, теоретичні засади управління економічною безпекою підприємства мають комплементарно-вибірковий характер, зумовлений тим, що однозначний вибір тієї чи іншої концепції щодо функціонування підприємства практично унеможливлений через розгалуженість варіацій забезпеченості підприємства ресурсами чи узгодженості інтересів зацікавлених сторін.

Висновки з проведеного дослідження. Підприємство є складною, динамічною та відкритою системою, функціонування якої має ймовірний характер. Здійснювані ним процеси виробництва можуть бути описані різними моделями. До базових зазвичай відносять канонічні, кібернетичні, ієрархічні, мережеві моделі, при цьому вони можуть бути подані як у статичі, так і в динаміці.

Тому узагальнюючою має бути така інтеграційна концепція, в рамках якої підприємство виконує роль системного інтегратора різноманітних соціально-економічних процесів у часі і просторі. При цьому ключовою ланкою є інтеграція у часі,

Рис. 2. Теоретичні засади економічної безпеки підприємства як об'єкта управління [7]

тобто забезпечення безпечного існування та розвитку підприємства. Таке теоретичне розуміння сутності підприємства потребує концептуалізації управління економічною безпекою підприємства, адекватної та такої, яка не суперечить як теперішнім, так і майбутнім умовам розвитку підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ареф'єва О.В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 1 (91). – С. 98–104.
2. Бендиков М.А. Экономическая безопасность промышленного предприятия (организационно-методический аспект) / М.А. Бендиков // Консультант директора. – 2000. – № 2.
3. Білошкурська Н.В. Особливості формування рівнів економічної безпеки / Н.В. Білошкурська // Економіка, фінанси, право. – 2011. – № 5. – С. 7–10.
4. Гладченко Т.Н. Индикаторы экономической безопасности предпринимательской деятельности / Т.Н. Гладченко // Менеджер. – 2000. № 12. – С. 111–113.
5. Грунин О.А. Экономическая безопасность организации / О.А. Грунин, С.О. Грунин. – СПб. : Питер, 2002. – 160 с.
6. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: [навч. пос.] / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 240 с.
7. Современные методы организации и управления промышленным производством / [В.А. Забродский, Н.А. Кизим, Л.И. Янов]. – Х. : Бизнес-Информ, 1997. – 64 с.
8. Іванюта Т.М. Економічна безпека підприємства: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Т.М. Іванюта, А.О. Заїчковський. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
9. Камлик М.І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: [навч. посіб.] / М.І. Камлик. – К. : Атіка, 2005. – 432 с.
10. Коваленко К.В. Основи створення комплексної системи економічної безпеки підприємства: теоретичний аспект / К.В. Коваленко // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. – 2008. – № 3. – С. 134–139.
11. Лоханова Н.П. Система управління станом економічної безпеки підприємства: проблемні питання, концепція розвитку / Н.П. Лоханова // Економіст. – 2005. – № 2. – С. 52–56.
12. Основы безопасности бизнеса / [А.И. Могильный, В.Н. Бесчастный, Ю.О. Винокуров]. – Донецк : Регион, 2000. – 130 с.
13. Ніколаюк С.І. Безпека суб'єктів підприємницької діяльності: курс лекцій / С.І. Ніколаюк, Д.Й. Никифорчук. – К. : КНТ, 2005. – 320 с.
14. Шлыков В.В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия / В.В. Шлыков. – Рязань : Алетея, 1999. – 145 с.

REFERENCES:

1. Arefieva O.V., Kuzenko T.B. Ekonomichni osnovy formuvannia finansovoi skladovoi ekonomichnoi bezpeky // Aktualni problemy ekonomiky. – 2009. – № 1 (91). – S. 98–104.
2. Bendikov M.A. Ekonomicheskaja bezopasnost promyshlennoho predpriyatia (orhanyzatsyonno-metodycheskyi aspekt) // Konsultant dyrektora. – 2000. – № 2.
3. Biloshkurska N.V. Osoblyvosti formuvannia rivniv ekonomichnoi bezpeky // Ekonomika, finansy, pravo. – 2011. – № 5. – S. 7–10.
4. Hladchenko T.N. Indykatory ekonomicheskoi bezopasnosti predprynimatelskoi deiatelnosti // Donetsk : Menedzher. – 2000. – № 12. – S. 111–113.
5. Hrunyn O.A., Hrunyn S.O. Ekonomicheskaja bezopasnost orhanyzatsyy. – SPb. : Pyter, 2002. – 160 s.
6. Donets L.I., Vashchenko N.V. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: Navch. pos. – K. : Tsentр uchbovoi literatury, 2008. – 240 s.
7. Zabrodskiy V.A. Sovremenniyе metody orhanyzatsyy u upravleniya promyshlennym proizvodstvom / V.A. Zabrodskiy, N.A. Kyzym, L.Y. Yanov. – Kh. : Byznes-Ynform, 1997. – 64 s.
8. Ivaniuta T.M., Zaichkovskiy A.O. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: navch. posib. [dlia stud. vyshch. navch. zakl.] / T.M. Ivaniuta, A.O. Zaichkovskiy. – K. : Tsentр uchbovoi literatury, 2009. – 256 s.
9. Kamlyk M.I. Ekonomichna bezpeka pidpriemnytskoi diialnosti. Ekonomiko-pravovyi aspekt : navch. posib. / M.I. Kamlyk. – K. : Atika, 2005. – 432 s.
10. Kovalenko K.V. Osnovy stvorennia kompleksnoi systemy ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: teoretychnyi aspekt / K.V. Kovalenko // Visnyk Donetskoho natsionalnogo universytetu ekonomiky i torhivli imeni Mykhaila Tuhana-Baranovskoho. – 2008. – № 3. – S. 134–139.
11. Lokhanova N.P. Systema upravlinnia stanom ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: problemni pytan- nia, kontseptsiiа rozvytku / N.P. Lokhanova // Ekonomist. – 2005. – № 2. – S. 52–56.
12. Mohylnyi A.Y. Osnovy bezopasnosti byznesa / A.Y. Mohylnyi, V.N. Beschastnyi, Yu.O. Vynokurov. – Donetsk : Rehyon, 2000. – 130 s.
13. Nikolaiuk S.I. Bezpeka subiektiv pidpriemnytskoi diialnosti : kurs lektsii / S.I. Nikolaiuk, D.Y. Nykyforchuk. – K. : KNT, 2005. – 320 s.
14. Shlykov V.V. Kompleksnoye obespecheniye ekonomicheskoi bezopasnosti predpriyatia / V.V. Shlykov. – Riazan : Aleteia, 1999. – 145 s.

Avanesova N.E.

Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor,

Professor of the Department of Finance and Credit
Kharkiv National University of Construction and Architecture

Chuprin Ye.S.

Student

Kharkiv National University of Construction and Architecture

ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE AS A MANAGEMENT OBJECT

The driving force behind the creation, operation and development of an enterprise is activity that is always connected with interests, the degree of coordination of which forms its economic freedom, reaching this or that level of economic security.

The problem of economic security as an object of management, as already explained, is conditioned by conceptual confusion in explaining the phenomenon of the enterprise. There are several basic concepts that describe the causes of an enterprise, its activities, liquidation. Among them: canonical production model, evolutionary concept, entrepreneurial, contractual, institutional, strategic, technological, etc. We note only that, firstly, each of them is based on different aspects of the enterprise's activity, and secondly, these theoretical "images" in real life peacefully coexist and manifest themselves in any enterprise, regardless of its ownership, sectoral affiliation, size, organizational and legal form, market orientation and other classification characteristics.

The generalization should be such an integration concept, within the framework of which the enterprise acts as a system integrator of various socio-economic processes in time and space. At the same time, the key link is integration in time, which is, ensuring the safe existence and development of the enterprise. Such a theoretical understanding of the essence of the enterprise requires the conceptualization of the management of the economic security of the enterprise, adequate and consistent with both the present and future conditions of enterprise development.